

УВОД

Република Српска је једна од двије територијалне цјелине – ентитета, који чине Босну и Херцеговину. Као посебна просторна и политичка јединица Република Српска постоји осам година. Њене границе одређене су одредбама Оквирног мировног споразума за мир у Босни и Херцеговини, потписаног 1995. године у Дејтону у Сједињеним Америчким Државама. Трагови људског стварања на овом простору, разуме се, сежу у много даљу прошлост.

Археолошки налази показују да су подручја на којима се данас налази Република Српска била насељена у палеолиту. Остаци материјалне културе старијег каменог доба откривени су на два већа локалитета на Усори, југозападно од Добоја – Црквини и Камену – као и на локалитету Пећине у Клашницама код Бање Луке. Налаза из старијег каменог доба има и у Чечави и Растуши код Теслића, Подновљу, Детлаку, Лупљаници и Смртићима код Дервенте, Кулашима и Поповићима код Прњавора, али и у околини Гацка.

У млађем каменом добу овај простор одликује се знатним културним развојем. Већи број археолошких локалитета из овог времена потврђује постојање неолитских насеља на подручју Бање Луке, Брчког, Бијељине, Дервенте, Требиња. У неолиту се разликовао јужни – херцеговачки од сјеверног, сјеверозападног и сјевероисточног простора Републике Српске. Херцеговачки носи медитеранске карактеристике, док сјеверни припада континенталном, претежно подунавском културном амбијенту.

Доба употребе бакра на простору на којем се данас налази Република Српска могу за сада да илуструју само оставе и појединачни налази бакарног оруђа. Старије бронзано доба обиљежено је развојем такозване славонске културе и датовано је у раздоб-

INTRODUCTION

Republika Srpska is one of the two territorial units – entities – of Bosnia and Herzegovina. Republika Srpska has existed as a separate geographic and political unit eight years. Its boundaries were defined by the provisions of the Dayton Peace Agreement signed in 1995. Traces of human activity in this region reach back, of course, into much more distant past.

Archeological finds testify that the territories occupied today by Republika Srpska were inhabited in the Paleolithic. Remains of the material culture of the Early Stone age have been discovered on two fairly large sites on the Usora river northwest of Doboj – on Crkvina and Kamen – as well as in Pećine at Klačnica near Banja Luka. Finds from the Early Stone Age have also been discovered at Čečava and Rastuša near Teslić, at Podnovlje, Detlak, Lupljanica and Smrtići near Derventa, at Kulaši and Popovići near Prnjavor, and in the neighbourhood of Gacko.

The Late Stone Age was a period of considerable cultural development in this region. The evidence from a number of archaeological sites testifies to the existence of Neolithic settlements in the area of Banja Luka, Brčko, Bijeljina, Derventa and Trebinje. The southern – Herzegovinian – region differed from the northern, northwestern and northeastern parts in the Neolithic. The Herzegovinian part was characterized by Mediterranean traits, whereas the northern region belonged predominantly to the Danubian cultural sphere.

The only evidence of the Copper Age discovered so far in the territory of the present Republika Srpska are a few hoards and some isolated finds of copper implements. The Early Bronze Age saw the emergence of the so-called Slavonian Culture and is dated into the period between 1800 and 1600 BC. In the Middle Bronze Age (1600–1300 BC) the proto-Illyrian ethnic element made its appearance. The most common settlements in Herzegovina are